

Na mateřskou a rodičovskou chytře: nejčastěji kladené otázky a odpovědi z právní poradny

RODIČE - SAMOŽIVITELÉ

Čekám dítě, o které hodlám pečovat sama v dvoučlenné domácnosti (matka a dítě). Poskytnete mi stát nějakou finanční podporu?

Jako samoživitelka máte nárok na porodné (13 000 Kč) při nízkém příjmu, pokud za poslední čtvrtletí vaše příjmy nedosahují 2,7násobku životního minima. Můžete žádat o přídavek na dítě a příspěvek na bydlení, pokud náklady na bydlení přesahují 30 % příjmu. Dále můžete požádat o pomoc ze sociálních fondů v práci v podporu dětských aktivit nebo školkovného.

LGBTQ+ RODIČE

S partnerkou žijeme v lesbickém páru a uvažujeme o adopci. Jaké máme možnosti?

Ke dni 1. 1. 2025 novela občanského zákoníku ruší registrované partnerství a umožní LGBTQ+ párům uzavřít „partnerství“. Co se týká rodičovských práv u „partnerů“, individuální adopce není vyloučena a stejnopohlavní partner bude moci dítě partnera „přisvojit“. Při převzetí dítěte do péče budete mít nárok na PPM za stanovených podmínek. Rodičovský příspěvek lze též nárokovat, a to do 3 let věku adoptovaného dítěte.

RODIČE V NEZAMĚSTNANOSTI

Pomůže mi stát během těhotenství a následně při péči o dítě když chodím pouze na brigády?

Pokud jste nezaměstnaná a platíte si pouze zdravotní pojištění, nemáte nárok na peněžitou pomoc v mateřství určenou ekonomicky aktivním osobám účastným nemocenského pojištění. Pokud však pracujete na brigádách s příjmem nad stanovené limity, kde za vás zaměstnavatel odvádí nemocenské pojištění, může nárok na PPM nárok vzniknout. Po porodu máte nárok na rodičovský příspěvek, který není vázán na pojištění.

RODIČE - OSVČ

Když si vydělávám sama na sebe, mám nárok na PPM? Z čeho mi pak bude vypočítávaná měsíční dávka rodičovského příspěvku?

IPokud jste podnikatelka a platíte si nemocenské pojištění alespoň 270 dní, z toho 180 dní v posledním roce, vzniká nárok na PPM. Pokud ne, může otec dítěte požádat o PPM. Rodičovský příspěvek není podmíněn pojištěním, ale péčí o dítě. Výše dávky závisí na výši nemocenského pojištění, které jste platila, nebo na vyměřovacím základu druhého rodiče, pokud splňuje podmínky pro PPM.

JAK NA OTCOVSKOU

Jak na otcovskou a "sdílenou" rodičovskou?

Otcovská dovolená trvá 14 dní po porodu a poskytuje otci 70 % denního vyměřovacího základu. Umožňuje být s matkou a dítětem během šestinedělí. Rodiče si mohou rodičovskou dovolenou a příspěvek rozdělit podle potřeby – mohou se střídat už po měsíci. Z praktického hlediska (uplatnění slevy na dítě, oznamovací povinnost zaměstnavatele) se doporučuje střídat se v čerpání rodičovského příspěvku ve čtvrt či půlročních intervalech.

RODIČE - STUDUJÍCÍ

Jsem studentka, čekám dítě a budu maturovat. Za jakých podmínek dosáhnu na mateřskou?

Jako studentka nemáte nárok na peněžitou pomoc v mateřství (PPM) během studia, protože nejde o pojištěnou činnost. Po dokončení studia a nástupu do zaměstnání nebo při přihlášení k nemocenskému pojištění jako OSVČ se doba studia započítá do potřebných dnů k získání nároku na PPM. Pokud otec dítěte splňuje podmínky, může PPM čerpat on. Po porodu máte nárok na rodičovský příspěvek, který není závislý na pojištění.

PŘÍVÝDĚLEK NA MD/RD

Jsem po dobu trvání MD/RD omezena v možnostech přívýdělku?

Během mateřské dovolené není dovoleno u původního zaměstnavatele vykonávat práci, ze které vznikl nárok na PPM. Můžete však pracovat na jiné činnosti po dohodě se zaměstnavatelem, nebo u jiného zaměstnavatele se souhlasem původního, vyjma literární, vědecké, pedagogické, publicistické a umělecké činnosti. Během rodičovské nesmíte vykonávat stejnou práci u stejného zaměstnavatele.

NÁVRAT DO PRÁCE

V současné době celodenně pečuji o dítě. Chci se zeptat, zda budu mít při návratu do zaměstnání nárok na původní místo.

Po mateřské dovolené se vracíte na původní pozici, pokud nebyla zrušena. Po návratu z rodičovské dovolené Vám zaměstnavatel negarantuje původní místo, ale musí přidělit práci dle smlouvy. Pokud ji nemá, vzniká překážka na straně zaměstnavatele a zaměstnanci náleží mzda. Při možném rozvázání pracovního poměru trvejte na odstupném.

DRUHÉ DÍTĚ

Jsem těhotná s druhým dítětem. Budu mít opět nárok na mateřskou? A v jaké výši?

Podle zákona o nemocenském pojištění je podmínkou pro nárok na PPM účast na pojištění alespoň 270 dní v posledních dvou letech před nástupem na mateřskou. Pokud k termínu nástupu na další mateřskou tuto podmínku splňujete, nárok na PPM vzniká. Výše PPM se určí podle aktuálního výdělku, přičemž pro výpočet se použije vyměřovací základ z předchozí mateřské, pokud byla nárokována do 4 let od předchozího dítěte.

HOME OFFICE PRO RODIČE

Musí zaměstnavatel vyhovět žádosti o umožnění práce z domova (home office) když zaměstnanec pečuje o dítě mladší 9 let?

Práce z domova není nárokovým, "automatickým" benefitem ani v případě zaměstnanců, kterým zákoník práce s ohledem na jejich životní situaci přiznává právo na zvláštní pracovní podmínky. Ustanovení § 241a zákoníku práce zaměstnanci s pečující povinností pouze zaručuje, že případné zamítnutí žádosti o HO musí být zaměstnavatelem vyhotoveno písemně.

Na dotazy odpovídala právnička Anna Řídká.

Bezplatná právní poradna byla provozována a infografika vytvořena v rámci projektu "Na rodičovskou chytře. Osvětou a poradenstvím proti chudobě", který je realizován za finanční podpory Úřadu vlády České republiky. Výstupy projektu nereprezentují názor Úřadu vlády České republiky a Úřad vlády České republiky neodpovídá za použití informací, jež jsou obsahem těchto výstupů.